

Carrière

Stop met zeuren, aan het werk

Diversiteit op de werkvloer? Die utopie is nog ver weg, vindt Yesim Candan van De Baak

Yteke de Jong
Noordwijk

Diversiteit in Nederland vindt ze maar een hype. Bedrijven hebben er de mond vol van, maar belijden het onderwerp vooral lip-pendienst. Yesim Candan, programmamaker van De Baak, het managementcentrum van VNO-NCW, is vier jaren bezig om bicultureel talent op de kaart te zetten. Ze organiseerde de afgelopen jaren onder het mom van 'Inspiratie voor integratie' bijeenkomsten voor zogenoemd bicultureel talent. Maandagmiddag worden door SER-voorzitter Alexander Rinnooy Kan op haar initiatief voor de laatste keer de zeven nieuwe biculturele leiders bekendgemaakt. Candan maakt na vier jaar de balans op en concludeert dat er nog veel onbekendheid is over het begrip biculturaliteit.

Wat is biculturaliteit precies?

'Het is stigmatiserend en beledigend mensen met een tweede cultuur allochtoon te noemen. Het gaat hier om mensen die "the best of both worlds" hebben, die verrijkt zijn met een andere cultuur. Eigenlijk zijn we allemaal bicultureel, ook de traditionele Nederlanders, omdat we in de loop van de eeuwen ook dingen hebben overgenomen uit andere culturen.'

Waarom vindt u deze benaming zo belangrijk?

'Er worden in Nederland heel veel initiatieven ontplooid om de allochtonen of biculturelen aan het werk te krijgen. Daarbij wordt deze groep vaak zielig afgeschilderd, of door sommige instanties gezien als slachtoffer. Ik wil niet zeiken, maar het zijn geen zielige mensen. Het bedrijfsleven wordt daardoor niet geprikkeld om met deze mensen het gesprek aan te gaan.'

Wat is het verschil met diversiteit?

'Diversiteit is breder en gaat ook over de evenredige vertegenwoordiging van ouderen, homo's en vrouwen. Biculturaliteit gaat over etniciteit en legt het accent op integratie.'

Wat heeft u in vier jaar bereikt?

'De beeldvorming van allochtonen in de media is veranderd, en er zijn veel initiatieven van de grond gekomen waardoor de biculturelen positief in het nieuws komen, zoals de verkiezing van de multiculturele ondernemer van het jaar. Wat niet gelukt is, helaas, omdat

Yesim Candan: 'Diversiteit is een modehype. Managers hebben toch nog vooroordelen.' Foto: P. Strelitski

het intens moeilijk is om bedrijven warm te krijgen voor biculturaliteit. Ze zeggen als ik ze benader dat ze erg vóór zijn, maar een tweede stap zetten ze niet.'

Wat houdt hen tegen?

'Diversiteit is een modehype. Want het blijkt dat de managers toch nog vooroordelen hebben. Zo denken ze onbewust "ze komen toch te laat". Ik las eens een interview met Gerard Kleisterlee, de bestuursvoorzitter van Philips. Die was enthousiast over biculturaliteit, ook met het oog op de vergrijzing. Later belde ik om te vragen of Philips mee wilde doen aan een van onze projecten. Na vier maanden krijg ik een telefoontje dat ze intern geen draagvlak kunnen vinden. Ik was sprakeloos. Dit is een van de vele voorbeelden die ik tegenkom als ik bedrijven benader.'

Willen ze niet of is het geen prangende kwestie?

'Het is te onbekend, merk ik, als ik lezingen geef. Bedrijven zien de economische waarde van biculturaliteit niet. En dieper zit angst voor het onbekende. En diversiteit wordt met de mond beleden. Wat ik geloof is dat zolang de raden van bestuur worden bevolkt door blanke mannen in de vijftig, er niets verandert. Zij moeten het voortouw nemen, en vrouwen en biculturelen in de besturen opnemen. Dan volgt de rest van het bedrijf vanzelf. Verandering kost tijd en pijn en zonder een echt plan komt het er niet van.'

Het komt toch vanzelf goed door de krapte op de arbeidsmarkt?

'Dat weet ik niet. Ik ben bang dat er dan een migratie van hoger opgeleiden van elders, bijvoorbeeld

Azië naar Nederland ontstaat, terwijl onze eigen hoogopgeleide biculturelen aan de zijlijn staan.'

De multiculturele ondernemer van het jaar vindt dat kwaliteit allesbepalend is. Is dat niet de juiste boodschap aan biculturelen: ophouden met zeuren, ga gewoon aan het werk?

'Dat ben ik met hem eens. Soms denk ik als ik gesproken heb met biculturelen: kom op! Kijk naar de mensen in Turkije. Ze werken daar zo verschrikkelijk hard. Het leven is niet makkelijk, iedereen heeft hordes te nemen in zijn of haar loopbaan. Er is niks mis mee om jezelf extra te bewijzen. Nederlanders zijn best een lui volk. Toen Heleen Mees een tijdje geleden pleitte voor meer werken, zoals ook in de Verenigde Staten gebeurt, viel het hele land over haar heen.'

Cv Yesim Candan

- 1975 Geboren in Rotterdam
- 2001 Nyenrode Business Universiteit
- 2002 Productmanager ontwikkeling nieuwe verpakkingen bij Reckitt Benckiser
- 2004 Programmamaker bij managementcentrum De Baak veel multiculturele projecten

Maar is het dan nog zinnig om te praten over biculturaliteit? Als het een kwestie is van aan de slag en kwaliteit?

'Er blijft een missing link tussen de poel met talent en de werkgevers. Dat komt niet vanzelf tot stand, dus het is handig dat beide partijen zich zichtbaarder opstellen. Biculturelen hebben extra vaardigheden, ze kunnen extra snel schakelen omdat ze tussen twee culturen moesten schakelen in hun jeugd. Dat geeft hun meerwaarde. Ook in verband met de globalisering kunnen ze toegevoegde waarde leveren omdat ze weten hoe je moet omgaan met verschillende culturen tegelijk.'

Is het dan niet veel handiger om de biculturelen letterlijk op de stoep van de bedrijven te zetten?

'Ik ben geen recruitmentbureau. Maar ik hoor wel van recruitmentbureaus dat er door bedrijven expliciet gevraagd wordt om geen biculturele kandidaten aan te leveren. Ik zie meer in het stoppen van betutteling. We hebben er geen tijd meer voor om hier nog langer over te praten, omdat er een nieuwe tijd aankomt. Laten we gewoon beginnen.'

De werkloosheid onder allochtonen is gedaald van 14% naar 8%. Zo slecht gaat het niet?

'Ik heb niets met cijfers. Er wordt altijd makkelijk gesmeten met onderzoeken. De werkloosheid onder allochtonen is nog altijd hoger dan onder autochtonen.'

Het is u niet gelukt om bedrijven er warm voor te krijgen. Een verspilling van tijd en geld?

'Ik ben een strijder en ga door met biculturaliteit. Op een andere manier, door meer voorlichting en lezingen te geven aan de bedrijven zelf. Zodat ze er niet meer omheen kunnen.'